

Funktionsrättspodden

Säsong 7, avsnitt 5

Regionval-special: Kristoffer Tamsons, Moderaterna

Karin Aronsson: Hej och hjärtligt välkomna till Funktionsrättspodden, en podcast från Funktionsrätt Stockholms län med mig Karin Aronsson! Med mig har jag...

Ida Hansson: Ida Hansson.

Karin: Härligt! Innan vi kör i gång vill vi tipsa om att det här avsnittet också finns att ta del av i textformat. För dig som föredrar att läsa hittar du texten på vår hemsida.

Ida: Ja, och nu är vi inne i ett valår som nog ingen har missat. Under våren kommer vi att intervjua företrädare för samtliga partier i Region Stockholm. Vi vill ta reda på hur de ser på olika viktiga frågor som rör funktionsrätt och vad de vill förändra framåt. Idag gästas vi av Kristoffer Tamsons från Moderaterna, oppositionsregionråd som sitter bland annat som andre vice ordförande i regionstyrelsen och som ledamot i regionfullmäktige. Varmt välkommen till Funktionsrättspodden!

Kristoffer Tamsons: Tack så mycket!

Karin: Kul att du är här! Vi tänkte att vi skulle börja lite grann med att blicka bakåt. Vi har en mandatperiod bakom oss som nu börjar lida mot sitt slut och vi undrar lite grann vilka satsningar inom funktionsrättsområdet ni i Moderaterna har gjort under den gångna mandatperioden? Det kan till exempel handla om motioner, förslag, frågor ni har drivit.

Kristoffer: Vi har suttit i opposition under den här mandatperioden så vi har drivit på frågor men inte alltid fått igenom dem. Det är viktigt, tycker jag, att inleda med och vi vill mycket mer därmed. Det är klart att Region Stockholm har fördelen av att vara Sveriges rikaste region och har väl därmed resurser som många andra delar av Sverige saknar. Ligger långt framme, ska sägas, inom funktionshinderområdet och inom många områden, men inte inom alla och det finns inget skäl att slå sig till ro. Det har väl mycket varit vår utgångspunkt när vi har både formulerat, men också drivit politik under den här senaste mandatperioden. Då har vi lagt mycket tid på att vara ute och lyssna på de som rörs och berörs av de här frågorna.

Kristoffer (forts.): Ett antal av de saker som de har skickat med oss, och som vi också har drivit, handlar om allt ifrån att funktionshinderorganisationerna skulle vilja ha mer långsiktighet och möjlighet att planera sin verksamhet. Därför har vi lagt förslag om att titta på att ha fleråriga avtal med dem från regionens sida så att det blir lättare att planera verksamheten.

Kristoffer (forts.): Vi har också lagt förslag om att man ska funktionshinder-diplomera våra vårdcentraler och våra vårdgivare på ett sådant sätt som innebär att de ska kunna mätas och graderas utifrån hur de fungerar med tillgänglighet, med kompetens, med bemötande och annat när det gäller just funktionshinderfrågorna. Vi har lagt förslag om fast läkarkontakt, rätten att både välja och välja bort inte bara vårdcentraler och vårdgivare utan också faktiskt läkare, därför att vi tror att den typen av individuell möjlighet att välja eller välja bort är väldigt viktig för alla människor, men kanske framför allt de som är i behov av att välja någon som kan se till deras specifika behov eller kanske specifika funktionsnedsättning.

Kristoffer (forts.): Sedan har vi också varit inne och tittat på frågor som rör tolkstödet till dövblinda, där vi vet att det idag kan uppfattas som att det inte fungerar så bra som det borde kunna göra, och där det finns ett glapp när det gäller när man kan få det och hur man kan få det. Det kanske är lättare att få det till vardags kopplat till arbete eller besök under kontorstid, men om det kommer till fritid eller om det kommer till kvällar och helger så är det inte alltid så att alla upplever att man blir sedd, att man får sina behov tillgodosedda. Sedan har vi fortsatt legat på också för att utveckla arbetet med underlättat stöd till funktionsnedsatta också när det gäller vår kollektivtrafik så att man ska kunna resa, röra sig och ta sig runt i Stockholm. Vi har noga följt upp det nya färdtjänstavtalet och jobbat och tittat på frågor som rör digitalisering och AI och mycket annat.

Kristoffer (forts.): Ett förslag som vi har lagt som jag tror väldigt mycket på, om jag får nämna det, det kallar vi för En väg. Det handlar om att vi ska bygga ett digitalt verktyg som möjliggör för alla och envar att kunna ha en väg in när det gäller information och kontaktvägar både till vård, omsorg och civilsamhälle kopplat till Region Stockholms verksamheter, då inte minst med funktionsnedsatta just i åtanke. Så det är några av de sakerna som vi har drivit och jobbat med under mandatperioden, men det kommer att komma mer. Är det någon som lyssnar på den här podden som tänker att jag skulle vilja höra av mig till Kristoffer och Moderaterna med ett bra förslag som jag har eller någonting jag har upplevt så gör gärna det.

Kristoffer (forts.): Därför att min idé om politik är inte att vi bäst sitter och tänker på egen kammare om vad som ska bli morgondagens samhälle, utan vi behöver ha en dialog, en interaktion, diskutera med de som rörs och berörs av de här frågorna. Så det är en liten uppmaning till de som lyssnar.

Karin: Men åh, vilken inbjudan! Om ni har ett förslag eller en tanke eller en idé, hör av er till Kristoffer och till Moderaterna i Region Stockholm! Jättebra, spännande. Vi kommer återkomma och prata lite mer om den här En väg in lite längre fram.

Ida: Du har varit inne på det lite när du pratade om vilka förslag ni har drivit och så. Vad är Moderaternas analys av vilken den största utmaningen är inom funktionsrättsområdet i Region Stockholm?

Kristoffer: Att inte slå sig till ro skulle jag säga. Det finns alltid en risk att man jämför sig med andra län, andra regioner i Sverige och så tycker man att "Vi ligger ju redan några pinnhål bättre än dem!" eller att vi kommer ut någon undersökning någon procentenhet bättre, men det kan inte vara svaret. Jag tror att man ständigt måste söka ännu bättre, ännu nyare svar på hur vi ska kunna arbeta för att just utveckla vår verksamhet på ett än bättre sätt än vad vi har gjort historiskt sett.

Kristoffer (forts.): Det finns som sagt var många områden där vi också ser att det finns brister och problem. Till exempel har jag tagit del om vittnesmål från människor med funktionsnedsättning som inte fått samma rätt till vård som andra. Det kan handla om allting från mammografi-screening till andra områden där man uppfattar att man slussas runt och vården inte har kompetensen, möjligheten att ta emot alla patienter på samma sätt och på lika villkor. Vi har fått signaler om att vi trots nya avtal har fortsatta bekymmer med regionens hjälpmedelscentral. Jag läste för en tid sedan om Bertil som haft jättestora svårigheter att få sin diabetesmedicin, sina diabeteshjälpmedel i god tid. Det kan man tycka är små problem i marginalen, men för den enskilde som drabbas av den här typen av tillkortakommanden och brister, att inte få cancer-screening eller att inte få sina diabeteshjälpmedel, det kan vara en fråga om liv eller död.

Kristoffer (forts.): Det är ju ytterst en fråga om: Ser vi på alla människor som individer, ser vi på alla människor som människor där var och en av dem har sina rättigheter och sin rätt att få sina behov tillgodosedda i just vården och Region Stockholms verksamheter? Så här finns, tycker jag, problem som vi behöver tackla. Inte minst den här vintern har vi också sett hur det inte fungerar när man inte pratar med varandra mellan olika delar av politiken.

Kristoffer (forts.): Till exempel det här snöröjningskaoset som vi hade i Stockholm här i vintras som innebar att väldigt många fick väldigt svårt att ta sig ut och kunna resa och röra sig. Inte minst människor med funktionshinder som plötsligt kunde se att deras färdtjänstbilar, bokade veckor eller månader i förväg, inte kunde dyka upp och ta dem till vårdbesök eller ta dem till viktiga möten och annat. Här visades hur så mycket i vårt samhälle också måste hänga ihop, att vi måste se till att det inte bara är som så att vi uttrycker fina saker i styrdokument och i planer, utan att vi också ser till att det blir verkstad. Verkstaden avgörs ju väldigt mycket av hur agerar och fungerar saker och ting i kritiska situationer. Där tycker jag att det finns mycket att lära inte minst av den här senaste vintern och de problem som här har varit med framkomlighet och därmed också tillgängligheten för alla i vårt samhälle.

Karin: Verkligen! Där ser vi ju verkligen, som du säger, samarbetet mellan olika delar. Det kanske skottas på busshållplatsen, men inte fram till busshållplatsen vilket gör att det uppstår stora problem för den som har hjälpmedel eller har nedsatt rörlighet.

Kristoffer: Ja, det är ett exempel precis som du säger. Också det här med att man kanske tänker på busshållplatsen, men man tänker inte på trottoaren eller på porten. Det har vi också sett, hur man gör gatan ren från snö men i stället skapar en stor snöhög utanför porten. Om man har lite svårt att röra sig då så kan det innebära att man de facto blir inlåst, man kommer inte ut därför att man inte kan kliva över den där snövallen som plötsligt blockerar trappen och ingången och annat. Så jag tycker det finns mycket att lära här i att faktiskt se och förstå att när vi löser ett problem för vissa människor så ska vi inte skapa nya problem för andra människor, därför att då har vi egentligen inte gjort någonting rätt tycker jag.

Ida: Det här rättighetsperspektivet du var inne på är något som vi absolut kan skriva under på. Det handlar inte om att vara bättre än en annan region eller vara bäst i Sverige utan målet är att uppfylla varje enskild persons rättigheter.

Kristoffer: Det är i grund och botten en frihetsfråga i väldigt hög utsträckning tycker jag. Jag tycker att vi glömmer bort det perspektivet rätt mycket. Vi pratar ju väldigt mycket om att vi vill skapa möjligheter för människor i vårt samhälle och att friheten är ett viktigt värde som vi jobbar med, men den friheten är inte giltig fullt ut. Den är inte tung nog om vi inte ser till varje enskild individ och ser och förstår att människor inte är likadana. Vi är inte lika skapade utan vi är olika människor med olika individuella behov.

Kristoffer (forts.): Jag tror att det är någonting som vi också tenderar att göra i stora organisationer som regioner många gånger. Vi skapar väldigt stora standardiserade lösningar trots att vi vet att det finns väldigt många enskilda individer som inte platsar in i de där klosshålen som vi därmed skapar och som kan bli väldigt rigida och väldigt standardiserade, utan här finns alltid ett behov av undantag. Här finns alltid ett behov av en möjlighet för individen att kunna välja, välja bort, få sina behov tillgodosedda på ett mer specifikt sätt utifrån just den enskilde individens behov. Det kan jag ibland sakna i dagens politiska debatt också.

Kristoffer (forts.): Vi söker standardiseringarna, effektiviseringarna, storskaligheten och så missar vi att många gånger är det i det här mer småskaliga, individuella. Dem kanske många gånger är drivna tillsammans med föreningsliv och civilsamhälle som verkligen är den verksamhet som klarar av att fylla de här tomrummen som de stora offentliga kolosserna många gånger missar.

Karin: Ja. Vi brukar utgå från vår slogan: "För att det ska bli jämlikt behöver vi göra olikt". Det tänker jag ringar in det du pratar om att alla behöver olika typer av anpassningar och att vi behöver se hur vi kan skapa ett samhälle som skapar flexibilitet för invånarna snarare än att det ska vara tvärtom.

Kristoffer: Ja. Där tror jag vi skulle kunna jobba mycket bättre också från regionens sida med att vi borde se de här problemen och följa upp dem och annat. Ett förslag som vi har lagt, kopplat till detta också, är att när patientnämnden, som är den nämnden man kan vända sig till om man upplever att man inte har blivit väl bemött eller fått rätt vård och annat, redovisar sin verksamhet, inkomna klagomål och anmärkningar på vården för året som gått, ska den göra en särskild särredovisning för ärenden som rör olika former av funktionsnedsättning. Annars tenderar också kanske de frågorna att gömmas i den här större statistiken.

Kristoffer (forts.): Vi tror att om man skulle få patientnämnden att tvingas till att göra en särredovisning, så skulle det också bli mycket tydligare om det är problem som vi behöver ta tag i som idag är gömda eller om här finns människor som hör av sig till patientnämnden som har en funktionsnedsättning och kanske har särskilda behov, men som i bedömningen klumpas ihop med var och en. Jag tror att det också finns sätt att mer metodiskt arbeta med detta för att komma åt de här problemen för att lyfta de här individuella avvikelserna som ibland faktiskt också kanske kan vara systematiska och vara kopplade till att vi inte duktigt nog ser att det kanske finns andra underliggande utmaningar här som regionen behöver arbeta med.

Karin: Jättespännande! Det ser vi fram emot att fortsätta. Nu ska patientnämnden snart släppa sin årsrapport. Här får vi spana in hur det ser ut!

Kristoffer: Ja, jag tror tyvärr inte att ni just nu kommer att se någon allt för detaljerad redovisning av detta, men det är det som vi ligger på och som vi tycker att borde ske, komma till en särredovisning. Kanske i en särskild bilaga till och med där man tittar just fördjupat på de här frågorna, för de är så viktiga. De blir så viktiga också utifrån det som är patientnämndens uppdrag i regionen, att alltid se till patientens bästa. Att lyfta och klara av att gå till botten med varje enskilt fall som inte blir rätt bemött, får rätt vård, får rätt kvalitet och upplever sig ha rätt tillgänglighet utifrån sina behov och det finns mer att göra där.

Karin: Spännande, men nu låter det nästan som att vi är på väg in i den tredje frågan under det första blocket. Det handlar ju om vallöften. Har ni inom Moderaterna några vallöften när det gäller funktionsrättsfrågor inför det här valet? Det är lite tidigt än, men hur ser det ut?

Kristoffer: Vi tänker driva ända in i mål och tänker inte ge oss med en hel del av de här frågorna jag har nämnt. Just detta med patientnämnden och dess årsredovisning, det här med En väg in, det här med att titta på om vi kan ge patientorganisationer som funktionshinderorganisationerna fleråriga stöd som möjliggör mer långsiktig planering av deras verksamhet. Också sådana här saker som genomlysning av tolkportalen och tittande på nya digitala, mer innovativa lösningar. Se hur vi kan använda AI och annat. Vi har ett ganska långt batteri av olika löften och mycket av de här sakerna som jag nämnde att vi har väckt och börjat driva under mandatperioden, de går vi in med nu också i valrörelsen och gör till skarpa vallöften. Vi tycker att man ska kunna veta att det vi från Moderaterna driver och står för ett år, det kommer vi också stå för det andra året. Vi tänker stå för de förslagen så länge de är giltiga och så länge de inte är genomförda.

Karin: Spännande, härligt! Då har vi någonting att kanske återkomma till här i Funktionsrättspodden också.

Kristoffer: Absolut, absolut!

Ida: Nu när du började gå in på konkreta förslag, så skulle vi vilja gå vidare in i nästa frågebatteri som är en liten fördjupning i er politik. Då har vi kikat på ert budgetförslag för 2026, där ni skriver bland annat att ni vill satsa på kollektivtrafiken i Region Stockholm och föreslår ett trygghetspaket, ordning och reda, men också stora satsningar på busstrafiken.

Ida (forts.): I det här trygghetspaketet så nämner ni att trafikutövaren ska få ett särskilt uppdrag och arbeta för ökad trygghet. Då började vi fundera på om det innebär att det här med tågvärdar eller en liknande roll skulle kunna återinföras i kollektivtrafiken.

Kristoffer: Inte med den rollen som tidigare var. Därför att det var en roll som var på väg att bli utformad med tiden, som blev allt mindre kundbemötande och mer av en allmän övervakningsroll. Mycket kopplad till tågklarering och dörröppning, dörrstängning och sådana här saker. Där tror vi att ny teknik är någonting, som provats och fungerar i andra länder, och som också kommer att bli en del av vardagen när det gäller den typen av kommunikationslösningar också i Sverige. När det sedan handlar om människors möjlighet att få service i eller i anslutning till vår kollektivtrafik när man har behov av det, det tror vi att man på olika sätt och vis ska satsa på.

Kristoffer (forts.): Vi har fått många vittnesmål från resenärer, inte minst under senare år, som upplever att det har blivit stökigare, mera otryggt i kollektivtrafiken, inte minst på kvällar och helger, och som vittnar om ett behov av mer och tydligare trygghetsinsatser då. Då tycker vi att vi ska möta upp det och möjliggöra det. Vi vet också att den här ledsagningen, som vi en gång i tiden var med och införde, är någonting som många gånger fungerar bra, men där det säkert går att på olika sätt och vis göra den ännu enklare att använda. Att sprida kännedomen om den ledsagningen så att den kommer närmare till människor och blir lättare att använda, går snabbare att få på plats och annat. Så vi tror väl mycket på att det går att arbeta med att förbättra både tryggheten, ordning och reda och servicen i och runt kollektivtrafiken. Men svaret är inte alltid att gå tillbaka till någonting som en gång fanns, utan kanske snarare ställa oss frågan utifrån de behov som finns, utifrån de individer som ibland har särskilda behov.

Kristoffer (forts.): Hur kan vi se till att vi där och då på ett tillförlitligt, bra sätt som går att förutsäga kan utforma ett sådant stöd för dem och inte tumma på det. Det tycker jag är viktigt, men ibland så kan större generella lösningar, som också handlar om att täcka in andra verksamhetsperspektiv och andra behov, kanske förta just det som vi egentligen vill komma åt, som till exempel då kan handla just om ledsagning, möjlighet att ta sig till och från, ombord eller av kollektivtrafiken. Där tror jag väl att det är en väldigt viktig sak för väldigt många människor, oaktat de individuella behoven. En kollektivtrafik som man kan lita på att den finns där. Därför är det ett väldigt viktigt löfte från oss att fortsätta med funktionshinderanpassningen av hela kollektivtrafiken, men också att se till att kollektivtrafiken finns där från ett år till ett annat, från en månad till en annan.

Kristoffer (forts.): Den förutsägbarheten är något som väldigt många behöver, och att man kan lita på att bussen kommer även nästa år utifrån där jag har bosatt mig eller där jag har mitt jobb eller där jag går i verksamhet eller någonting liknande. Det har varit väldigt skakigt under senare år så jag tror att det finns väldigt mycket att göra inom det här området. Jag skulle inte vilja förenkla frågan till att handla om just en typ av personalkategori i ett trafikslag, utan här finns det ett bredare perspektiv vi behöver ta oss an.

Karin: Spännande. Det tror jag vi kan återkomma till och fortsätta diskutera. Vi tänkte också att vi skulle ta ett exempel. Du har varit inne på det och nämnt det flera gånger att ni i samma budget vill satsa på digitalisering och AI med ett funktionsrättsperspektiv. Ni skriver bland annat att ni vill utreda En väg in. Det tycker vi är ett väldigt bra förslag. Vi skrev en digitaliseringsrapport här som lanserades 2024. Där ser vi att många tycker att digitaliseringen är bra, men man ser att det är en jätteutmaning, att "Är det den här vårdgivaren och den här appen och den har den här tillgängligheten?". En väg in är ett bra förslag utifrån vårt perspektiv, men hur kommer ni jobba med det förslaget även nu om inte er budget går igenom? Nu gick den ju inte igenom, men hur jobbar ni vidare med det under det här året och kanske även vidare?

Kristoffer: Det är ett skarpt vallöfte från vår sida. Det här är någonting som vi vill titta på, som vi vill få genomfört. Vi kommer att lägga ett skarpt förslag om detta i kommande budgetar i valrörelsen och fortsätta driva på i den här frågan. Någonstans inom mig så tycker jag att den borde vara nästintill en självklarhet att vi arbetar med. Det borde inte vara en större partiskiljande fråga utan här borde vi faktiskt kunna, tycker jag, samla oss och visa upp politiken när den är som bäst och inte kanske tycka att det viktigaste är från vem förslaget kommer utan helt enkelt konstatera att det här är ett bra förslag och det borde vi genomföra därför att det handlar om det som alla politiska partier ändå säger sig vilja stå för och det är att faktiskt förbättra vårt samhälle.

Kristoffer (forts.): Jag tror att det finns sådana förslag också hos andra partier som vi moderater borde visa större nyfikenhet på och också stötta. Jag tycker vi i politiken ibland tenderar att sortera förslagen och ge tummen upp eller tummen ner till dem beroende på från vem de kommer och när de kommer. Jag tycker att det där många gånger kan vara ett litet trångsynt sätt att se på politik.

Karin: Lösningarna är viktigare egentligen.

Kristoffer: Exakt så. Jag tror att vi har lite för mycket lösningar i politiken i stort idag och kanske pratar lite för lite med varandra och är

lite för lite nyfikna och öppna mot varandra och varandras förslag och intentioner. Inte minst, tyvärr får man väl säga, i valrörelse så tenderar vi väldigt ofta gå in i att vilja misstänkliggöra varandra, varför vi finns och vem vi är till för och annat. Då tror jag att det är väldigt viktigt att vi faktiskt kanske försöker hyfsa debatten och faktiskt konstatera att i svensk politik generellt, och i vår demokrati generellt, så finns det människor som har väldigt många olika bakgrunder, men som har en gemensam idé, en gemensam vilja i att utveckla och förbättra vårt samhälle.

Kristoffer (forts.): Det finns inte ett parti som har patent på alla goda förslag, utan tvärtom så har vårt samhälle historiskt sett många gånger blivit bättre av just pluralismen och att vi lär av varandra och att vi är olika partier som kommer med våra nyanser och med våra perspektiv till bordet. Vi vrider och vänder på saker och ting tillsammans för att göra saker och ting. Lite bättre dag för dag. Kanske inte alltid de stora revolutionerna som är det som har skapat vårt samhälle, det svenska samhället, utan de många små stegen. Det här nödsamarbetet, då jag också tror att vi måste bjuda in just civilsamhälle och organisationer, föreningsliv och människor verksamma i och runt de människorna som berörs, till exempel när vi talar om funktionshinderfrågorna.

Karin: Spännande.

Ida: Verkligen, men vi ska börja runda av så jag tänker att du får sista frågan. Om du får ordet fritt, vad skulle du prioritera och genomföra om ditt parti får makten i Region Stockholm efter valet?

Kristoffer: Ja, det är väl just det här programmet som jag pekade på med uppdragen till patientnämnden, med En väg in och med att titta på ett flerårigt stöd och jobba med genomlysning av hur och på vilket sätt vi kan förstärka våra lösningar på den digitala sidan med ny teknik. Ytterst tror jag också att det väldigt mycket handlar om ett perspektivskifte som jag skulle vilja se. Jag är lite rädd för storskaligheten, för att en storlek ska passa alla, för stordriften och för de standardiserade lösningarna. Jag tror att vi behöver mycket mer en diskussion om hur och på vilket sätt vi kan se till den enskilde människan och hennes möjligheter att göra sig själv rättvisa, men också andra rättvisa. Då finns det grupper i vårt samhälle, enskilda individer i vårt samhälle som vi idag inte ser tillräckligt. De skulle jag vilja ge en tydligare röst och jag tycker att det är vår förbannade skyldighet att jobba med frågor kopplat till frihet och ansvar och trygghet just kring de människor som många gånger behöver det bäst.

Ida: Det var en bra avslutning, bra sammanfattning!

Karin: Verkligen, ord och inga visor! Stort tack Kristoffer för att du kom till Funktionsrättspodden och delade med dig av Moderaternas perspektiv kring funktionsrättsfrågor i Region Stockholm.

Kristoffer: Tack så mycket.

Ida: Tack också till er som har lyssnat! Om du skulle vilja höra fler samtal som det här så släpper vi intervjuer med samtliga partier under våren. Så följ oss gärna i din poddapp för att inte missa kommande avsnitt. Alla våra avsnitt finns också i textformat på vår hemsida. Där kan du också hitta våra kontaktuppgifter om du vill ställa frågor eller komma med tips till oss för framtida avsnitt. Till sist stort tack till Annelie som sköter klippning och transkribering. Tack för idag!